

Јадрански сонети

I

Само ја и једро изнад мртве воде
 Непокојни, мрачни, н`јема подједнако!
 Ноћ. Мирисни вјетар провејава лако
 И облаци тихо и нечујно ходе.

Далеко је копно; заман поглед оде
 Да га тражи морем. Острво је свако
 У вечерњу маглу увило се тако
 И дубоки снови над валима броде.

Мир, тишина смрти. Али испод мора,
 Често кô да чујем глас далеког хора,
 Тајанственог, страшног, у дугој тишини.

То се буде гробља под широком водом!
 Почиње оп`јело... Ноћ под црним сводом
 Шуми псалме, палећ` св`јеће у висини...

II

Ја волим ноћи, њине мутне зборе,
 И њине тишине и њине олује;
 И њине ријеке кад страхотно хује,
 И потоке њине кад сјетно роморе.

Сваки цв`јетак, камен, талас, лист са горе,
 Звук свој има у њој; сви шапћу и струје ...
 И мој дух се мрачни јасно у њој чује
 И мир кад влада и вјетри кад хоре.

Ја сам дио њезин. Над пољем и хумом
 Кад почне да блиједи и умире с шумом,
 А зора по своду гаси зв`језде њене —

Она шуми збогом у одласку наглум,
 И увија тужно, кô цв`јеће и ст`јене,
 Моје мрачно лице сузама и маглом.

III

Када пане вече врх пучине плаве,
И звездане ватре блисну из далека —
Тада, као тиче из свог гн`језда мека
Од маховине и од морске траве,

Прхне моја душа... Бјежећи од јаве,
Кô галеб пада на вал што жуберка
Да заспе на њем. А кô јата нека,
Одлазе зв`језде изнад моје главе.

Ја сву ноћ слушам талас што ромори.
Ах, у њем чујем глас твој како збори,
У дв`је капље видим два ти ока мрачна —

Док се страшним мраком отварају тада
Доље — понор мора, срцем — понор јада,
Оба мутна, црна, дуга, бесконачна...

IV

Стоји пуста црква без гласа и звона,
Хладна и сумрачна сву ноћ и дан ц`јели,
А у напуштеној, у глухој капели
Сама плаче бл`једа, жалосна мадона.

Кандило не пали више рука она
Што паљаше тамјан. Кроз храм невесели
Глас молитве драге не хори се смјели,
Ни глас вјечне вјере с расутог амвона.

Времена и људи варварском су руком
Пустошили по њој и рушили с хуком
Предака божанства и свете олтаре —

Тако твоја Љубав бди тужна и мрачна,
У души, без клетве, кô мадона плачна:
С руком на благослов и за зле пљачкаре!

V

Виторог се мјесец заплео у грању:
Старих кестенова. Ноћ св`јетла и плава...!
У твоме врту свака ружа спава,
Ладолеж заспô на широком пању...

Путују облаци у н`јемом блистању,
А ваздух без гласа, без звука, без јава.
Тарлија чемпрес и мирише трава,
Ноћ тешком купом злато сипа на њу...

На мору нигдје једра ни галеба,
Мир само струји с љубичастог неба —
А сан, видим, слази и врх мојих јада.

Но кад сунце блисне на море и грање,
Тад ће да се прену, и изађу тада
Као црне змије на своје сунчање...

VI

Шуми сњежно једро преко дивље воде.
Мала барка наша нек кô галеб прхне!
Далеко ме гоне моје мисли црне,
На море, на простор, у њедру слободе!

Тамо куд таласи, куда зв`језде ходе.
Куда јуре вјетри и гдје данак трне —
Тамо у пустош, коју мрак огрне
Док јој се оркани у дубини роде ...

Хоћу лома, валā, док на земљу, ст`јене,
Небо баца громе, море баца пјене.
Хоћу дивљи олуј и помамне гласе.

Бој неба и мора! Да заглунем њиме
Кроз муње и вјетре, пјене и таласе
Један глас у души, једно тужно име!

VII

Елушате ли кадгод у поноћној тмини
Плач јесењег вјетра кроза пусте стране?
Он леденом руком загрливши гране,
Зајеца дубоко и мре у даљини.

Гану л` вас те р`јечи? Тужни смисџ њини
Прене ли вам из сна неке давне дане,
Ваше свете мртве давно покопане —
Ваше драге хумке у срца дубини?

Носите ли гробље у дубини груди,
Ком лијете сузе скривене од људи,
Ког кадите тихим и побожним болом?

Јер ако сте мртве прежалили снове —
Нећете разумјет` мрачне пјесме ове:
Овај плач вјетрова у дрвећу голом...

VIII

Море!... море!... море!... Свуда само вали...
Шире него небо, пучина се стере...
На западу пожар! Све плам страшни ждере
И дан, кџ мученик, на њему се пали.

Шумни се таласи у потјеру дали
Огледалом морским без краја и мјере —
Тамо руб небески гдје океан пере
Куд гре вихор, галеб, вјетрић, листак мали...

Ал` ја куда наглим? У вечерје ведро
Куд лепрша сњежно разапето једро?
Ах, ја бих далеко твојим милим трагом —

Ал` куда и камо? Ја сам морнар худи,
Што кџ вал јеца и кџ вјетар блуди
Над мртвом пучином за пропалим благом...

IX

Спава ко̄ д`јете... Ал` шума ципреса
 Не огледа се над плавом му водом.
 Поноћне зв`језде глухим иду ходом,
 Кроз ведри зреник, провидна небеса.

Сањиви галеб трудно крило стреса —
 За даљним негдје блудио је бродом
 веселим летом пучином, слободом...
 Ал` рикну море пуно срџбе, б`јеса —

У небо пљусну ускипјелом водом,
 Уви се маглом и измахну бродом —
 Дуго небом муње пламтиле су жарке...

Али олуј стаде. Гле! Мир, ноћ без јава,
 А море без брода... Само галеб спава
 На црном трупy скрхане катарке.

X

Зарасло острво у шуми олива̄,
 Ко̄ црн галеб лежи насред морских валā.
 Опет пада вече поврх мирних жалā
 И морска магла сребрна и сива.

Пјенуши се талас, и мирно целива
 Слано, црно ст`јење на рубу обалā.
 Видим врх звоника; то црквица мала
 Вири из маслина, топола и ива̄.

Опет ноћ без мира... И сад из далека
 Вечерњега звона кад се чује јека,
 Плачем, помињућ` те врх таласа они` —

Бл`јед, с капом у руци, изнад вода пусти`,
 С побожном и тихом молитвом на усти — —
 А с острва тужно звони, звони, звони...